

Godsdienstonderwijs vandaag (1/4)

Het schooljaar is alweer een tijdje aan de gang en het onderwerp is dus ook een beetje uit de media verdwenen. Van eind augustus tot begin september is dat – zoals elk jaar – wel anders. Dan wordt via allerhande mediakanalen bericht over 'terug naar school'. Er verschijnen dan algemene artikels over de eerste schooldag en de manier waarop kinderen, jongeren en hun ouders die hebben ervaren, maar elk jaar zijn er stevast ook artikels over het schooljaar zelf en over de inhoud ervan. De vorige jaren ging het daarbij bijvoorbeeld over het dalend kennisniveau van leerlingen die afstuderen, over het feit dat starten rond 8.30 u. voor heel wat leerlingen eigenlijk niet ideaal is, over de vermindering van het aantal uren godsdienst op school, maar zeker ook over de nieuwe leerplannen secundair onderwijs die vorig jaar werden aangekondigd en waarmee intussen in het eerste jaar van de eerste graad effectief wordt gewerkt.

Ook voor het vak Rooms-Katholieke Godsdienst in het secundair onderwijs startte een 'nieuw' leerplan, maar in tegenstelling tot de andere vakken omvat het nieuwe leerplan godsdienst alle jaren, en dus niet alleen het eerste. Wel wordt aan de leerkrachten twee jaar tijd gegeven totdat dat nieuwe leerplan ook effectief in alle jaren dient te worden gehanteerd. Zo wordt de 'overgang' doenbaar gemaakt. Welke jaren en richtingen al overschakelen en welke niet is dus een beslissing van de vakgroep en zal verschillen van school tot school, maar vanaf het schooljaar 2021-2022 zal het nieuwe leerplan overal de norm zijn.

Dat 'nieuwe' leerplan is trouwens geen echt nieuw leerplan, maar een geactualiseerde versie. Het vorige dateerde van 1999 en een

actualisering, zowel naar inhoud als naar vorm, was na 20 jaar meer dan nodig. Interlevensbeschouwelijke competenties, katholieke dialoogschool... daar was men 20 jaar geleden niet mee bezig, maar intussen zijn wereld, Kerk en onderwijs danig veranderd. De basis voor het geactualiseerde leerplan ligt verder ook de vernieuwde visie van de Belgische Bisschoppen op het vak godsdienst. In september 2017 publiceerden zij als eindverantwoordelijken voor het katholieke godsdienstonderwijs namelijk een nieuwe brochure: "Het vak Rooms-Katholieke Godsdienst op het kruispunt van samenleving, onderwijs en kerkgemeenschap". Op die brochure willen we in vier artikels een licht werpen, zodat de basis van het geactualiseerde leerplan wordt verduidelijkt. Vandaag leest u het eerste deel, een aanzet.

Een knooppunt van kansen en vragen

In het eerste deel van deze brochure maken de Bisschoppen het meteen erg duidelijk: "Het vak Rooms-Katholieke Godsdienst (verder in deze artikelenreeks voor het gemak 'godsdienst' genoemd) wil niemand ontlopen, niemand's vragen ontwijken. Het zoekt de uitwisseling en beoefent 'de grammatica van de dialoog.' Vervolgens kijken ze naar kansen en vragen die leven in de samenleving, in het gezin, in het onderwijs en in de kerkgemeenschap. Met betrekking tot de samenleving vragen de Bisschoppen zich bijvoorbeeld af of wederzijdse verstandhouding en samenwerking meer kans maken door te zwijgen over godsdienst en levensbeschouwing of juist door erover te spreken? Ze wijzen dan ook op het belang van levensbeschouwelijke vakken omdat ze menen op die manier jongeren het best te kunnen voorbereiden op hun gemeenschappelijke

verantwoordelijkheid in een globaliseerde en pluriforme samenleving. Wat het onderwijs betreft vragen de Bisschoppen zich af hoe leerkrachten die niet- of

andersgelovig zijn kunnen meewerken aan het pedagogisch project van een katholieke dialoogschool. In elk geval zou godsdienst ook over authenticiteit

moeten gaan, zowel van de boodschappers als van de boodschap.

diaken J. Van Gorp
Volgende week: "Het vak Godsdienst"

Godsdienstonderwijs vandaag (2/4)

Vorige week kon u kennismaken met de inleiding die de Belgische Bisschoppen gaven bij hun brochure *"Het vak Rooms-Katholieke Godsdienst op het kruispunt van samenleving, onderwijs en kerkgemeenschap"*. Vandaag leest u het vervolg.

Het vak Godsdienst

In het tweede deel van de brochure gaan de Bisschoppen dieper in op het vak godsdienst zelf. Daarbij wijzen ze eerst op de leerplannen die voldoen aan een dubbele opdracht: het bijbrengen van zowel religieuze geletterdheid als (inter)-levensbeschouwelijke vaardigheden, vanuit een rooms-katholiek perspectief. Om dat te realiseren moet het vak natuurlijk een volwaardige plaats krijgen op school. Bovendien kan men godsdienst en levensbeschouwing alleen van binnenuit leren kennen, want ze hebben te maken met wat mensen ten diepste raakt en met persoonlijke keuzes.

Een neutrale positie ten aanzien van godsdienst en levensbeschouwing bestaat namelijk al evenmin als godsdienst en levensbeschouwing zelf zo'n neutrale positie kunnen claimen.

De Bisschoppen wijzen ook op recent jongerenonderzoek waaruit blijkt dat jongeren niet afkerig staan ten aanzien van godsdienst en levensbeschouwelijk onderwijs, zolang het maar authentiek is, met eerbied en zonder dwang. Het vak godsdienst moet er dan ook toe bijdragen dat leerlingen onder elkaar open durven spreken over godsdienst en levensbeschouwing, dat ze hun inzichten en gevoelens leren verwoorden, dat ze hun bronnen correct leren lezen en interpreteren, dat ze hoofdzaak van bijzaak leren onderscheiden, dat ze emoties van argumenten leren onderscheiden, dat zij het verschil tussen enerzijds godsdienst en levensbeschouwing en anderzijds cultuur

en nationaliteit juist leren inschatten en dat ze 'wij-' tegenover 'zij-' patronen leren overstijgen en verbindingen kunnen maken en nog zoveel meer. Dit alles gebeurt in dialoog, want godsdienst en levensbeschouwing gaan niet enkel over de vraag over hoe men naar zichzelf kijkt, maar ook en vooral over de vraag hoe men naar anderen kijkt.

Bij dit alles wijzen de Bisschoppen ook op de maatschappelijke relevantie van het vak godsdienst: het maakt jongeren bekwaam om elkaars godsdienstige of levensbeschouwelijke achtergrond te kennen en ermee om te gaan; het verhoogt hun (inter-)levensbeschouwelijke competenties, hun maatschappijkritische reflex evenals hun maatschappelijk engagement. En uiteraard verhoogt het vak ook het blikveld van leerlingen voor de transcendentie van het bestaan, voor de geestelijke waarden die het menselijk leven

zin en betekenis geven, voor de symboliek en de inspiratie achter de mooiste verwezenlijkingen van de westerse cultuur en niet in het minst voor God en wat naar Hem verwijst. Daarvoor is uiteraard nood aan religieuze geletterdheid. Het resultaat van dit alles heeft men natuurlijk niet in de hand. Het kan gaan van oprechte interesse over gedeeltelijke

participatie tot sterke betrokkenheid, of tot het maken van een andere keuze, maar steeds met respect en waardering voor het verschil.

diaken J. Van Gorp

Volgende week: "Diversie geledingen van het onderwijs"